

Drogpolitiskt program för Ulricehamns kommun

Innehåll

Drogpolitiskt program	3
-----------------------------	---

ULRICEHAMNS
KOMMUN

Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Metod	3
Alkohol	5
Ulricehamn	5
Barn och ungdomar	6
Vuxna	6
Narkotika	8
Ulricehamn	8
Barn och ungdomar	8
Vuxna	9
Doping	10
Ulricehamn	10
Barn och ungdomar	10
Vuxna	11
Tobak	12
Ulricehamn	12
Barn och ungdomar	13
Vuxna	14
Implementering	14

Drogpolitiskt program

Inledning

Detta program är ett övergripande dokument för Ulricehamns kommun och anger de mål som kommunen har satt upp för att motverka användandet av alkohol, narkotika, tobak samt dopingpreparat. Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för programmets genomförande.

För att de mål som finns i programmet ska kunna uppnås måste vi arbeta på bred front. Det är av stor vikt att kommunen i sitt arbete med att skapa en narkotika- och dopingfri kommun samt minska alkohol- och tobaksanvändandet även ta tillvara de resurser och den kompetens som finns inom föreningslivet. Att arbeta aktivt med föräldrarna är också en hörnsten i ett långsiktigt arbete och av största betydelse om vi ska kunna nå våra mål.

Det åligger förvaltningen att utifrån de övergripande målen i detta dokument rörande alkohol, narkotika, tobak och doping bryta ner dessa till mätbara mål och ta fram en handlingsplan för förvaltningen och dess verksamhet där det redovisas hur målen ska uppnås.

Bakgrund

Kommunfullmäktige antog 1999-06-17 § 60, ett drogpolitiskt handlingsprogram för Ulricehamns kommun. Fullmäktige uppdrog åt vård- och omsorgsnämnden att senast under 2002, utvärdera programmets genomförande.

Vård- och omsorgsnämnden genomförde en utvärdering under 2004 och överlämnade resultatet till kommunstyrelsen 2004-10-19.

Kommunfullmäktige beslutade 2005-02-28 § 33 att uppdra till vård- och omsorgsnämnden att göra en översyn/omarbetning av det drogpolitiska programmet.

Utredningssekretariatet vid kansli- och informationsenheten fick därefter i uppdrag av vård- och omsorgsförvaltningen att samordna arbetet med att arbeta fram ett omarbetat förslag till drogpolitiskt handlingsprogram för Ulricehamns kommun.

En arbetsgrupp tillsattes, ledd av utredningssekretariatet med representanter från Vård- och omsorgsförvaltningen, Barn- och utbildningsförvaltningen, Serviceförvaltningen samt kommunledningskontoret.

Syfte

Syftet med det drogpolitiska programmet är att skapa ett övergripande dokument som anger de mål som ska gälla för Ulricehamns kommuns arbete med att motverka användandet av alkohol, tobak, narkotika samt dopingpreparat.

Metod

Det nya drogpolitiska programmet har tagits fram i en arbetsgrupp bestående av representanter från kommunens samtliga förvaltningar. Vid behov har även representanter från polisen och

primärvården medverkat. Föreningslivet har bjudits in för att framföra sin syn på hur de anser att det drogöforebyggande arbetet ska bedrivas.

Arbetsgruppen har även besökt Öckerö kommun som bedriver ett framgångsrikt arbete med att minska användandet av alkohol och tobak bland ungdomar. Det nya programmet har skickats på remiss internt och externt för synpunkter.

Styrande dokument

World Health Organization (WHO) har satt upp mål angående alkohol samt tobak. Dessa mål, tillsammans med de mål som finns uppsatta i den nationella handlingsplanen, ligger till grund för de mål som är framtagna för Ulricehamns kommun i detta program.

Alkohol

I den nationella handlingsplanen¹ för att förebygga alkoholskador är det övergripande målet för den svenska alkoholpolitiken att den ska främja folkhälsan genom att minska alkoholens medicinska och sociala skadeverkningar. Målen ska nås genom att insatser görs för att minska den totala alkoholkonsumtionen. Särskilt prioriterat delmål i den nationella handlingsplanen är att ingen alkoholkonsumtion skall förekomma under uppväxten, i samband med trafik, i arbetslivet eller under graviditeten och att skjuta upp alkoholdebuten. Alkoholpolitiken ska på alla nivåer ha ett uttalat jämställdhetsperspektiv.

WHO har satt upp mål angående alkohol. WHO:s europamål till 2015 är att alkoholkonsumtionen per capita ska inte överstiga 6 liter ren alkohol per år. Alkoholkonsumtionen bland dem som är under 18 år ska vara nära noll.

Ulricehamn

I Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysnings (CAN) undersökning 2010 bland elever i årskurs 9 i Ulricehamns kommun uppgav 73 % av flickorna och 71 % av pojkarna att de var alkoholkonsumenter². Andelen intensivkonsumenter³ av alkohol bland flickor är 27 % och bland pojkar 25 %. Ulricehamn ligger både över riket samt övriga kommuner i Södra Älvsborg vad gäller både intensivkonsumenter och alkoholkonsumenter.

	Alkoholkonsumenter			Intensivkonsumenter		
Årskurs 9	Riket	Södra Älvsborg	Ulricehamn	Riket	Södra Älvsborg	Ulricehamn
Pojkar	56 %	58 %	71 %	19 %	21 %	25 %
Flickor	65 %	65 %	73 %	20 %	22 %	27 %

¹ Nationella alkohol- och narkotikahandlingsplaner Prop. 2005/06:30

² Avser en konsumtion av åtminstone 1 glas öl, 2 cl vin, 2 cl blanddrycker inkl cider eller 2 cl sprit någon gång om året eller mer sällan.

³ Avser den som dricker alkohol motsvarande minst en halv halvflaska sprit (18 cl) eller en helflaska vin eller fyra stora flaskor cider eller fyra burkar starköl eller sex burkar folköl vid ett och samma tillfälle, en gång i månaden eller oftare.

Vad gäller alkoholkonsumtionen för vuxna finns inte lika mycket statistik att tillgå. Statens folkhälsoinstitut har gjort en kartläggning av svenskarnas alkoholkonsumtion 2009⁴. Den samlade statistiken pekar på att 10 % av kvinnorna i åldersgruppen 16-84 har en hög alkoholkonsumtion, 18 % av männen har en hög alkoholkonsumtion⁵. För Västra Götalands regionen i sin helhet motsvara siffrorna, 10 % av kvinnorna och 17 % av männen har en hög alkoholkonsumtion.

Barn och ungdomar

Barn- och ungdomar är en prioriterad grupp att arbeta med. Ett positivt utvecklingsklimat för barn- och ungdomar är viktigt för deras utveckling. Att vi skapar ett sådant klimat är ett ansvar som ligger på vuxensamhället gemensamt.

För att skapa ett positivt utvecklingsklimat för barn- och ungdomar i förhållande till alkohol har följande mål utformats.

Övergripande mål barn och ungdomar

- alkoholdebuten ska skjutas upp till 18 års ålder.
(Inrikta insatser mot barn och ungdomar för att förskjuta alkoholdebuten)
- Uppväxten ska vara alkoholfri
(Inriktning av insatser för att minska alkoholkonsumtionen bland vuxna samt minska platser och miljöer där alkoholförekommer i anslutning till barn och ungdomar)

Vuxna

För att minska alkoholkonsumtionen i samhället är det viktigt att insatser görs även på vuxensidan.

Vuxna missbrukare och anhöriga till missbrukare ska av kommunen erbjudas adekvat stöd, vård- och behandlingsinsatser. Det övergripande målet ska vara att allt fler kommer ifrån sitt beroende. Anhöriga till missbrukare ska informeras om sin egen rätt och möjligheter till stöd och hjälp.

Övergripande mål för vuxna

- Att minska den totala alkoholkonsumtionen i samhället utifrån WHO:s europamål.
(Inrikta insatser på att minska bruket av alkohol bland den vuxna befolkningen)
- Alkoholfri graviditet
(Inriktning av insatser för att upplysa och minska alkoholkonsumtionen bland gravida kvinnor)
- Alkoholfri arbetsplats
(Arbeta för att samtliga arbetsplatser ska vara alkoholfria)

⁴ Nationella folkhälsoenkäten 2009, Hälsa på lika villkor

⁵ Med hög alkoholkonsumtion menas en alkoholmängd motsvarande 2,5 flaskor vin eller mer per vecka för män och 2 flaskor vin eller mer per vecka för kvinnor.

- Skapa fler alkoholfria miljöer
(Arbeta för att skapa fler mötesplatser och miljöer som är alkoholfria)
- Alkoholfri trafik
(arbeta för att minska alkoholrelaterade trafikolyckor)

Ansvar

Processchefer samt verksamhetschefer ansvarar för att programmets mål bryts ner och implementeras i det dagliga arbetet.

Uppföljning

Det åligger processcheferna att tillsammans med verksamhetscheferna tillse att en årlig uppföljning görs rörande arbetet inom området alkohol och rapportera resultatet till folkhälsoplaneraren som för in en sammanfattning i den årliga folkhälsoredovisningen.

Narkotika

Det övergripande målet i den nationella narkotikahandlingsplanen är ett narkotikafritt samhälle. Narkotikapolitiska insatser skall riktas mot tillgången och efterfrågan på narkotika, i syfte att minska nyrekryteringen till missbruk, förmå personer med missbruksproblem att upphöra med sitt missbruk samt minska tillgången på narkotika⁶.

Ulricehamn

I Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning undersökning bland årskurs 9 i Ulricehamns kommun uppgav 3 % att de någon gång provat narkotika, 7 % uppgav att de någon gång provat sniffning⁷.

Årskurs 9	Använt narkotika			Sniffning		
	Riket	Södra Älvsborg	Ulricehamn	Riket ⁸	Södra Älvsborg	Ulricehamn
Pojkar	9 %	8 %	3 % ⁹	7 %	6 %	7 % ¹⁰
Flickor	7 %	5 %		4 %	3 %	

Barn och ungdomar

Barn och ungdomar är en prioriterad grupp att arbeta emot. Ett positivt utvecklingsklimat för barn- och ungdomar är viktigt för barn- och ungdomars utveckling. Att vi skapar ett sådant klimat är ett ansvar som ligger på vuxensamhället gemensamt.

För att skapa ett positivt utvecklingsklimat för barn och ungdomar och motverka narkotikaanvändande har följande mål utformats.

⁶ Nationella alkohol- och narkotikahandlingsplaner Prop. 2005/06:30

⁷ För få som har svarat för att särredovisas på pojkar respektive flickor.

⁸ Siffror från CAN 2009, Siffror om sniffning för riket är inte redovisade i CAN 2010.

⁹ För få som har svarat för att särredovisas på pojkar respektive flickor.

¹⁰ Ibid

Övergripande mål för barn och ungdomar

- En narkotikafri kommun
(Inrikta insatser mot att förebygga samt behandla missbruket av narkotika)

Vuxna

För att minska narkotikaanvändandet i samhället och uppnå en narkotikafri kommun är det viktigt att insatser görs även på vuxensidan.

Vuxna missbrukare och anhöriga till missbrukare ska av kommunen erbjudas adekvat stöd, vård- och behandlingsinsatser. Det övergripande målet ska vara att allt fler kommer ifrån sitt beroende. Anhöriga till missbrukare ska informeras om sin egen rätt och möjligheter till stöd och hjälp.

Övergripande mål vuxna

- En narkotikafri kommun
(Inrikta insatser mot att förebygga samt behandla missbruket av narkotika)
- Narkotikafri trafik
(arbeta för att minska narkotikarelaterade trafikolyckor)

Ansvar

Processchefer samt verksamhetschefer ansvarar för att programmets mål bryts ner och implementeras i det dagliga arbetet.

Uppföljning

Det åligger processcheferna att tillsammans med verksamhetscheferna tillse att en årlig uppföljning görs rörande arbetet inom området narkotika och rapportera resultatet till folkhälsoplaneraren som för in en sammanfattning i den årliga folkhälsoredovisningen.

Doping

Ungefär 1 % av männen i Sverige har i undersökningar svarat att de har provat anabola steroider¹¹. Av de männen som uppgav att de använt anabola steroider är 95 % i åldern 17-34 år.

Ulricehamn

i Ulricehamns kommun uppgav 3 % att de någon gång använt doping preparat (anabola androgena steroider AAS).

Doping			
Årskurs 9	Riket ¹²	Södra Älvsborg	Ulricehamn
Pojkar	-	3 %	3 % ¹³
Flickor	-	0 %	

Barn och ungdomar

Barn- och ungdomar är en prioriterad grupp att arbeta emot. Ett positivt utvecklingsklimat för barn- och ungdomar är viktigt för barn- och ungdomars utveckling. Att vi skapar ett sådant klimat är ett ansvar som ligger på vuxensamhället gemensamt.

För att skapa ett positivt utvecklingsklimat för barn- och ungdomar och motverka dopinganvändande har följande mål utformats.

Övergripande mål barn och ungdomar

- En dopingfri kommun
(Inrikta insatser mot att förebygga samt behandla missbruket av dopingpreparat)

¹¹ Drogutvecklingen i Sverige 2007, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, rapport nr 107

¹² Saknas uppgifter om doping för riket i CAN 2010

¹³ För få som har svarat för att särredovisas på pojkar respektive flickor

Vuxna

Övergripande mål vuxna

- En dopingfri kommun
(Inriktade insatser mot att förebygga samt behandla missbruket av dopingpreparat)

Ansvar

Processchefer samt verksamhetschefer ansvarar för att programmets mål bryts ner och implementeras i det dagliga arbetet.

Uppföljning

Det åligger processcheferna att tillsammans med verksamhetscheferna tillse att en årlig uppföljning görs rörande arbetet inom området doping och rapportera resultatet till folkhälsoplaneraren som för in en sammanfattning i den årliga folkhälsoredovisningen.

Tobak

Användandet av tobak i form av rökto­bak har över tid konstant minskat sedan toppnoteringen 1976, dock har användandet av snus uppvisat en konstant ökning sedan 1970¹⁴. Användningen av tobak uppvisar en klar könsskillnad, det är fler flickor/kvinnor som röker gentemot pojkar/män, däremot är det en klar övervikt bland pojkar/män i brukandet av snus. År 2006 svarade 12 % av männen och 17 % av kvinnorna att de rökte dagligen, i åldersgruppen 16-24 år svarade 8 % av pojkarna och 16 % av flickorna att de rökte dagligen¹⁵. I en undersökning 2005 angående daglig snusning angav 23 % av männen att de snusade och 3 % av kvinnorna, år 2007 angav 17 % av pojkarna och 5 % av flickorna att de snusade¹⁶.

Regeringen har i folkhälsopropo­sitionen¹⁷ satt upp fyra delmål för minskat tobaksbruk till 2014. Delmålen är:

Delmål 1: En tobaksfri livsstart från 2014.

Delmål 2: En halvering till 2014 av antalet ungdomar under 18 år som börjar röka eller snusa.

Delmål 3: En halvering till 2014 av andelen rökare bland de grupper som röker mest.

Delmål 4: Ingen ska ofrivilligt utsättas för rök i sin omgivning.

WHO har satt upp mål angående tobak. WHO:s europamål till 2015 är att andelen rökfria ska vara minst 80 % av dem som är över 18 år och nära 100 % bland dem som är under 18 år.

Ulricehamn

I CAN:s undersökning bland årskurs 9 i Ulricehamns kommun uppgav 4 % av flickorna och 3 % av pojkarna att de var daglig­rökare. Andelen som uppger att de röker¹⁸ är bland flickor 34 % och bland pojkar 19 %. Ulricehamn ligger något högre i antalet flickor som rökare än riket och Södra Älvsborg. När det gäller snusning ligger Ulricehamn något högre än riket när det gäller antalet pojkar som snusar (riket 16 %).

¹⁴ Drogutvecklingen i Sverige 2007, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, rapport nr 107

¹⁵ Ibid

¹⁶ Ibid

¹⁷ Prop 2002/03:35

¹⁸ De som anger att de röker från dagligen, nästan dagligen, veckoslut, fest, bara någon gång ibland.

Årskurs 9	Dagligrökare			Rökning		
	Riket ¹⁹	Södra Älvsborg	Ulricehamn	Riket	Södra Älvsborg	Ulricehamn
Pojkar	-	5 %	3 %	21 %	19 %	19 %
Flickor	-	7 %	4 %	28 %	28 %	34 %

Årskurs 9	Dagligsnusare			Snusning		
	Riket ²⁰	Södra Älvsborg	Ulricehamn	Riket	Södra Älvsborg	Ulricehamn
Pojkar	-	6 %	10 %	16 %	15 %	17 %
Flickor	-	0 %	0 %	4 %	4 %	0 %

Vad gäller tobaksanvändning för vuxna finns inte lika mycket statistik att tillgå. Statens folkhälsoinstitut har gjort en kartläggning av svenskarnas tobaksvanor 2009²¹. Den samlade statistiken pekar på att 13 % av kvinnorna och 11 % av männen i åldersgruppen 16-84 röker dagligen. För Västra Götaland ser statistiken ut enligt följande, 16 % av kvinnorna och 12 % av männen som röker dagligen.

När det gäller snusning är det 4 % av kvinnorna och 19 % av männen som snusar dagligen. För Västra Götaland ser statistiken ut enligt följande, 4 % av kvinnorna och 18 % av männen snusar dagligen.

Barn och ungdomar

Barn och ungdomar är en prioriterad grupp att arbeta emot. Ett positivt utvecklingsklimat för barn och ungdomar är viktigt för barn- och ungdomars utveckling. Att vi skapar ett sådant klimat är ett ansvar som ligger på vuxensamhället gemensamt.

För att skapa ett positivt utvecklingsklimat för barn- och ungdomar i förhållande till tobak har följande mål utformats.

¹⁹ Saknas uppgifter om dagligrökare för riket i CAN 2010

²⁰ Ibid

²¹ Nationella folkhälsoenkäten 2009, Hälsa på lika villkor

Övergripande mål barn och ungdomar

- En tobaksfri livsstart från 2014.
(d.v.s inriktning av insatser för att minska tobakskonsumtionen bland vuxna och gravida kvinnor)
- En halvering till 2014 av antalet ungdomar under 18 år som börjar röka eller snusa.
- En halvering till 2014 av andelen rökare bland de grupper som röker mest.
- Ingen ska ofrivilligt utsättas för rök i sin omgivning.

Vuxna

Att arbeta för en minskning av tobaksanvändandet bland vuxna i samhället.

Övergripande mål vuxna

- Tobaksfri livsstart för barn
- Minskning av tobaksanvändandet

Ansvar

Processchefer samt verksamhetschefer ansvarar för att programmets mål bryts ner och implementeras i det dagliga arbetet.

Uppföljning

Det åligger processcheferna att tillsammans med verksamhetscheferna tillse att en årlig uppföljning görs rörande arbetet inom området tobak och rapportera resultatet till folkhälsoplaneraren som för in en sammanfattning i den årliga folkhälsoredovisningen.

Implementering

För att programmet ska bli verkningsfullt och få genomslagskraft och inte bli en hyllvärmare är det viktigt med implementeringen d v s att införa, förankra och sätta programmet i bruk. Huvudansvaret för implementeringen ligger på förvaltningsledningen. Programmet ska finnas som grund i det dagliga arbetet inom förvaltningen.